

með fyrrgreindu afsali til þeirra fyrir Stafnesi I. En af þessu leiðir annars vegar, að í aðalsök ber að sýkna aðalstefnda fyrir hönd umbjóðenda sinna af kröfum aðalstefnanda og hins vegar, að í gagnsök ber að dæma gagnstefnda til að greiða gagnstefnanda vegna umbjóðenda sinna hina umstefndu fjárhæð með vöxtum, eins og krafizt hefur verið.

Eftir öllum málavöxtum þykir rétt, að málskostnaður í aðalsök og gagnsök falli niður.

Ísleifur Árnason, fulltrúi borgardómara, kvað upp dóm þenna.

Dómsorð:

Í aðalsök á aðalstefndi, Vilhjálmur Jónsson f. h. Eiríks Eyleifssonar, dánarbús Guðjóns Eyleifssonar og dánarbús Metúsalems Jónssonar, að vera sýkn af kröfum aðalstefnanda, Þorsteins Guðmundssonar.

Í gagnsök greiði gagnstefndi gagnstefnanda, Vilhjálmi Jónssyni vegna nefndra umbjóðenda sinna, kr. 21.111.60 með 6% ársvöxtum frá 13. marz 1958 til greiðsludags innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Málskostnaður í aðalsök og gagnsök falli niður.

Mánudaginn 22. janúar 1962.

Nr. 101/1961. **Björn Jóhannsson** (Hörður Ólafsson hdl.)

gegn

Sameinaða gufuskipafélaginu

(Jón Skaftason hrl.).

Dómendur:

hæstaréttardómaramarnir Jónatan Hallvarðsson, Gizur Bergsteinson, Lárus Jóhannesson og Þórður Eyjólfsson og prófessor Theódór B. Líndal.

Skaðabótamál.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 5. júní 1961 og krafizt þess, að stefnda verði dæmt að greiða honum kr. 82.797.00 ásamt 6% ársvöxtum frá 15. nóvember 1958 til 22. febrúar 1960, 10% ársvöxtum

frá þeim tíma til 29. desember 1960 og 8% ársvöxtum frá þeim tíma til greiðsludags, að honum verði dæmdur málskostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi stefnda, að staðfest verði löghald, er lagt var hinn 13. nóvember 1959 á skip stefnda, M/S Dronning Alexandrine, og loks að viðurkenndur verði sjóveðréttur í greindu skipi til tryggingar fjárhæðum, er dæmdar verða.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti úr hendi áfrýjanda.

Málsatvikum er rækilega lýst í héraðsdómi.

Þegar litið er til þess, hvernig för áfrýjanda var háttað í skip stefnda og hvert áfrýjandi lagði þar leið sína, og virt þau atvik önnur, er til slyssins lágu, þá þykir bera að staðfesta þá niðurstöðu héraðsdóms, að ábyrgð á tjóni áfrýjanda verði eigi lögð á stefnda.

Eftir þessum úrslitum er rétt, að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 3500.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Áfrýjandi, Björn Jóhannsson, greiði stefnda, Sameinaða gufuskipafélaginu, málskostnað fyrir Hæstarétti, kr. 3500.00, að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verzlunardóms Reykjavíkur 29. marz 1961.

Mál þetta, sem dómtekið var 21. þ. m., hefur Björn Jóhannsson, Flókagötu 21 hér í bæ, höfðað fyrir sjó- og verzlunardómi Reykjavíkur með utanréttarstefnu, dags. 13. nóvember 1959, gegn Sameinaða gufuskipafélaginu, Kaupmannahöfn, til greiðslu skaðabóta, að fjárhæð kr. 38.300.00 auk 6% ársvaxta frá 15. nóvember 1958 til greiðsludags og málskostnaðar samkvæmt gjaldskrá Lögmannafélags Íslands. Þá krafðist stefnandi þess, að staðfest verði löghaldsgerð, er fram fór í skipi stefnda, m/s Dronning Alexandrine, hinn 13. nóvember 1959 til tryggingar dómkröfunum, auk kostnaðar við löghaldið, eftirfarandi staðfestingarmál, fjárnám og uppboð, ef til kemur.

Við munnlegan flutning málsins hækkaði stefnandi skaðabóta-

kröfu sína með samþykki stefnda um kr. 56.497.00, eða í kr. 94.247.00. Þá breytti hann varakröfu sinni á þá leið, að hann krafðist 6% ársvaxta af hinni umkröfðu fjárhæð frá 15. nóvember 1958 til 22. febrúar 1960, 10% ársvaxta frá þeim degi til 29. desember s. á. og 8% ársvaxta frá þeim degi til greiðsludags.

Loks krafðist stefnandi þess, að viðurkenndur verði sjóveðréttur hans í m/s Dronning Alexandrine til tryggingar fjárhæðum þeim, sem dæmdar kynnu að verða.

Stefndi hefur *aðallega* krafizt sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hans eftir mati dómsins. Til *vara* krefst hann þess, að bótakröfur stefnanda verði stórlega lækkaðar og málskostnaður látinn falla niður.

Þá hefur stefndi mótmælt því sérstaklega, að kröfu stefnanda um hækkaða vexti frá því, sem í stefnu er krafizt, komizt að í málinu, svo og að stefnandi eigi rétt til vaxta af stefnukröfunni frá fyrri tíma en stefnudegi og viðbótarkröfunni frá fyrri tíma en þeim degi, er hún kom fram, eða 21. þ. m.

Eftir gögnum þeim, sem fyrir liggja í málinu, eru málavextir þessir:

Hinn 15. nóvember 1958, milli kl. 12.00 og 13.00, lagði stefnandi leið sína út í m/s Dronning Alexandrine, er lá við bryggju hér í höfninni og átti að sigla samdægurs, í því skyni að hitta kunningja sinn, Mogens Rönnow, sem var þjónn á skipinu, og eiga við hann kunningjarabb. Kveður stefnandi, að þeir hafi átt samræður í skipinu daginn áður, og þá hafi verið ákveðið, að þeir hittust þar næsta dag. Þjónninn, Mogens Rönnow, skýrir svo frá, að hann hafi kynnt stefnanda í einhverri af fyrstu viðkomum skipsins hér í Reykjavík, eftir að hann fékk starf sem þjónn á skipinu í desember 1957. Eftir þetta hafi stefnandi svo að segja í hvert skipti, sem skipið hafði verið statt í Reykjavík, komið til skips og átt tal við hann og ýmsa aðra skipverja. Stefnandi hafi eiginlega ekki átt neitt erindi út í skipið, en hann hafi komið þangað til að sjá sig um og „slaa en sludder af með mandskabet“. Segir þjónninn, að stefnandi hafi verið góður strákur (flink fyr), sem hann hafi ekki haft neitt á móti „at slaa en sludder af með“, og aldrei kveðst hann hafa sagt stefnanda, að hann mætti ekki koma um borð. Hann kveður, að stefnandi hafi alltaf komið um borð af sjálfsdáðum, og svo hafi einnig verið áðurgreindan dag, en þó kunni stefnandi að hafa sagt, þegar þeir hittust daginn áður, að hann mundi koma aftur.

Þegar stefnandi var kominn um borð fyrrgreindan dag, lagði

hann leið sína um dyr frá aðalþilfari, sem liggja inn í yfirbyggingu skipsins fyrir framan afturlestina. Yfir dyrum þessum stendur orðið „Proviant“. Þarna hagar svo til, að fyrir innan dyrnar er stigapallur og dyr frá honum inn í eldhús skipsins. Til hægri frá stigapallinum liggur fremur mjór og all brattur stigi niður á næsta þilfar, og eru handrið við stigann beggja megin. Fast við neðri enda stigans hægra megin er kæliklefi skipsins, og er hurðin fyrir honum svo þung, að venjulegt er að nota báðar hendur við að opna kæliklefann og loka honum. Beint framundan stiganum er opið út á gang, sem klefar ýmissa skipverja eru við, þar á meðal klefi áðurnefnds þjóns, og nær gangur þessi fram á fyrsta farrými. Það er ljóst, að umræddur stigi er til þess ætlaður fyrst og fremst að skapa greiða og stutta leið milli eldhúss og kæliklefa svo og til þess að innangengt sé milli eldhúss og hýbýla þeirra skipverja, þjóna og matreiðslumanna, sem búa við áðurnefndan gang.

Fyrsti stýrimaður á m/s Dronning Alexandrine skýrir svo frá, að í hvert skipti, sem skipið dvelji hér í Reykjavík, sé hengt á landgöngubrúna skilti með árituninni „adgang forbudt for uvedkommende“, en banni þessu hefur ekki verið sinnt og af hálfu skipsins hafi engin skipverji verið settur til að halda því í gildi. Stefnandi segir hins vegar, að hann minnst þess ekki, að nokkru sinni, er hann fór út í skipið, hafi verið á landgöngubrúnni skilti með áletrun um, að aðgangur væri bannaður. Hann hafi heldur aldrei verið hindraður í því að fara um borð og ekki einu sinni verið um það spurður, hvað hann væri að gera þangað.

Þá segir stýrimaðurinn, að dyr þær, sem stefnandi fór inn um, standi venjulega opnar, og þegar bjart sé af degi, sé dagsbirtan nægileg til að lýsa stigann. Enn fremur sé rafmagnsljós í loftinu yfir stigapallinum. En ekki kemur fram, hvort dyrnar voru opnar eða kveikt á loftljósum, þegar atburður sá gerðist, sem nú verður lýst. Hins vegar er ljóst af staðháttum, sem koma fram á framlögðum ljósmyndum, að þó að hurð kæliklefans sé opin, skyggir hún ekki á birtu, sem berst á stigann frá dyrunum eða loftljósinu, sé það tendrað.

Um það leyti sem stefnandi kom um borð, hafði ungbjónn, Arne Rasmussen, verið sendur eftir matvælum í kæliklefann. Tók hann bakka, um 40—50 sm langan, með pylsum út úr honum og lagði bakkann frá sér í þriðju tröppu stigans neðan frá, meðan hann var að loka skápnum. Þetta kveðst hann hafa þurft að gera, þar sem klefahurðin sé úr járni og þykk og þung, enda hafi það verið venja að leggja það, sem út úr klefanum var tekið, frá sér

í stigann, meðan honum var lokað, til þess að láta ekki matinn á gólfið. Meðan á þessu stóð, segir ungbjónninn, að ljós hafi verið í kæliklefanum og niðri í ganginum.

Í þeim svifum, sem ungbjónninn var að loka klefahurðinni, hélt stefnandi niður umræddan stiga. Tók hann ekki eftir pylsubakkanum og steig í hann. Við það kveðst stefnandi hafa runnið til, tekizt á loft og fallið aftur á bak og komið niður á þilfarið á rassinn og hægri handlegginn. Við fallið brotnaði hægri handleggur stefnanda um olnboga. Samkvæmt vottorði Páls Sigurðssonar læknis, dags. 24. janúar s.l., hefur hann metið örorku stefnanda vegna handleggsbrotsins sem hér segir: Í 1 mánuð 100%, í 1 mánuð 50%, í 1 mánuð 25%, í 3 mánuði 10%, í 6 mánuði 5% og síðan varanlega örorku 3%.

Stefnandi heldur því fram, að það hafi verið verulegt gáleysi hjá ungbjóninum að leggja pylsubakkann frá sér í umræddan stiga, þar sem hann hafi orðið á gangvegi þeirra, sem leið áttu um stigann, og til þessa atferlis megi rekja orsakir slyssins. Reisir stefnandi dómkröfur sínar á hendur stefnda á því, að hann sem eigandi og útgerðarmaður Dronning Alexandrine beri fébótaábyrgð á afleiðingum slyssins samkvæmt ákvæðum 13. gr. siglingalaga nr. 56 frá 1914. Þá telur hann og, að eftir almennum reglum skaðabótaréttarins um ábyrgð atvinnurekenda á yfirsjónum starfsmanna þeirra beri stefndi fébótaábyrgð á slysinu. Kveður hann tjón sitt vegna slyssins nema hinni umkröfðu fjárhæð.

Stefndi reisir kröfu sína um sýknu á því, að stefnandi hafi í umrætt skipti verið á skipsfjöl án þess að eiga þangað nokkurt erindi. Þá hafi hann í skipinu farið alveg óvenjulega leið til þess að komast þangað, sem hann hafi ætlað. Yfir dyrum þeim, sem hann hafi farið inn um, hafi staðið orðið „Proviant“, og hafi stefnanda af því mátt vera ljóst, að þar væri engin alfaraleið. Telur stefndi, að af þessu sé einsætt, að ferðalag stefnanda út í skipið og um það hafi verið á hans eigin ábyrgð.

Þá bendir stefndi á, að stigi sá, sem stefnandi datt í, hafi á engan hátt verið óvenjulegur, hann hafi í umrætt skipti verið vel lýstur og með handriði beggja megin. Loks mótmælir stefndi því, að ungbjónn (messadrengur) sá, sem sendur var til að sækja matvælin í kæliklefan, hafi gerzt sekur um nokkurt gáleysi. Hann hafi við það starf sitt hagað sér samkvæmt venju, sem kunn hafi verið öllum þeim, sem nota áttu stigann. Heldur stefndi því fram, að umrætt slys megi rekja til gáleysis stefnanda sjálfs, og sé það því einnig af þeim ástæðum að öllu leyti á hans ábyrgð.

Að sögn stefnanda sjálfs átti hann það eitt erindi, ef erindi skyldi kalla, á skipsfjöl í umrætt skipti að eiga kunningjarabb við skipsþjóninn Mogens Rönnow. Kemur þetta heim við frásögn þjónsins um samskipti hans og stefnanda. Af áletruninni yfir dyrunum, sem stefnandi fór um á leið sinni til að hitta þjóninn, mátti stefnanda vera ljóst, að leið sú, sem hann valdi og fór, var ekki ætluð óviðkomandi mönnum, heldur eingöngu áhöfn skipsins. Skiptir ekki máli í þessu sambandi, þó að í ljós sé leitt, að áður hafði komið fyrir, að stefnandi fór þessa leið í fylgd með nefndum þjóni.

Þegar framangreind atriði eru virt, þykir verða að líta svo á, að í umrætt skipti hafi stefnandi komið á skipsfjöl og farið um skipið á eigin ábyrgð og áhættu. Ber því að sýkna stefnda af kröfum stefnanda í málinu og fella fyrrgreinda löghaldsgjörð úr gildi, en eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Einar Arnalds borgardómari kvað upp dóm þenna ásamt meðdómendunum Bjarna Jónssyni og Jóni Sigurðssyni skipstjórum.

Málskostnaður fellur niður.

Dómsorð:

Stefndi, Sameinaða gufuskipafélagið, á að vera sýkn af kröfum stefnanda, Björns Jóhannssonar, í máli þessu, og er framangreind löghaldsgjörð úr gildi felld.

Málskostnaður fellur niður.
